

Kern

1793

Kenn 1793

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
LOCIS
IN MELANCHOLIA
ADFFECTIS,

QUAM
ADNUENTE ORDINE MEDICORUM
IN
ACADEMIA FRIDERICIANA,
UT
GRADUM DOCTORIS MEDICINAE

CAPESSAT
LEGITIMO MODO.

D. XVII. FEBR. MDCCCXCVII.

PUBLICICE DEFENDET

BENEDICTUS HOFRICHTER,
SILESIUS.

HALAE,
TYPIS GRÜNERTI, PATR.

DE
LOCIS IN MELANCHOLIA
ADFFECTIS.

INTRODUCTIO.

V^{1.}estigia morborum post mortem in cadaveribus obvia quamvis nonnunquam vel nulla sunt, vel nihil prodesse videntur ad enubilandam morborum praegressorum indolem, symptomatumque naturam; summi tamen usus in plerisque morbis inveniuntur ad varia phaenomena status morbofi explicanda. Immerito itaque negliguntur, perperamque ita instituuntur, ut obiter tantum partes laesae introspiciantur, eaque animadvertantur phaenomena praeternaturalia, quae insigniter a statu naturali aliena sunt. Quodsi itaque medicus sectionem pathologicam instituit, non nimis sedulo indagare solet partes quaslibet, quae statu

praeternaturali inveniri possunt, sed per transennas, ut ita dicam, cavitates praecipuas corporis inspicit, ut iudicium de morbo defultorium formare possit.

2.

Hinc factum est, ut anatomia pathologica eam nondum disciplinam sistat, quae, omnibus numeris absoluta, lucem eximiam pathologiae et ipsi praxi medicae foenerare possit. Observationes, quarum non exiguum numerum in medicorum scriptis reperimus, ita sunt comparatae, ut vel parum versentur circa morborum praegressorum indolem, quam obiter tantum explicant, vel male describant statum praeternaturalem, post mortem inventum, vel errores complectantur manifestos, dum causam cum effectu commutent, aut effectum cum causa.

3.

Cuius rei exemplum manifestum sistit inprimis copia observationum insignis in melancholicorum cadaveribus institutarum, quae vel omnino sibi contradicunt, vel rationem atque proportionem inter morbi praegressi naturam et vestigia ipsius post mortem obvia non satis explicant. Quin ipse immortalis MORGAGNIUS hoc nomine taxandus esse videtur, cum historias morborum

nullibi fere tam leviter et quasi aliud agens narrat, nullibi ipsa morborum vestigia tam levi penicillo adumbrat, quam in tractatu de melancholia. Multo minorem adhuc laudem BONETUS meretur, quippe qui farraginem cuiusvis generis ex auctoribus quibuslibet compilaverit, absque ullo fere iudicio. Eminent autem inter omnes fere GREDINGIUS, tum ob sedulitatem indefessam, qua insignem numerum cadaverum secuit et vestigia morbi signavit, tum ob iudicii aciem, qua rationem repertorum in cadaveribus phaenomenorum cum symptomatibus ipsis comparat. Hunc itaque meritissimum virum tanquam ducem in primis sequamur, collaturi cum ipsius observationibus et recentiorum et veterum exempla.

4.

Melancholia, quae a maioribus nostris inter morbos capitis speciales numeratur, vestigia quoque saepe numero in capitis forma, in cerebro et originibus nervorum relinquit. Hinc itaque principium inquisitionis nostrae faciendum: deinde vero ad alias corporis cavitates trans-eamus, in quibus vestigia huius morbi indaganda sunt.

I. ENCEPHALUS.

A. PARTES CRANII OSSEAE.

5.

Vulgaris maxime est observatio, cranii ossa in melancholicorum cadaveribus multo crassiora esse ossibus sanorum, imo quandoque pollicis dimidii crassitiem aequare.¹⁾ Quae quidem crassities rigiditatem indigitat in hoc morbo maxime obviam, cuius ope partes solidae firmiores evadunt, ipsaeque molliorum partium degeneratones in osseam naturam producuntur. Effectus frequentissimus huius crassitiei est impeditus affluxus et refluxus sanguinis per vasa encephali, turgor itaque ipsorum et sanguinis in encephalo stasis. Ipsa ossa sincipitis, tenuiora plerumque ceteris cranii ossibus, tres, quatuor imo quinque lineas crassa inveniuntur. Crassities ossis frontis, praesertim ad utrumque angulum, a tribus ad quinque lineas aequat. Os occipitis ad protuberantiam externam et ad spinam cruciatam linearum quatuor, sex, imo novem crassitiem referebat:²⁾ ut itaque MECKELII observatio minorem crassitiei huius mensuram tantum referat.³⁾

1) GREDINGS vermischte Schriften, Th. II. S. 83.

2) Ib. S. 282.

3) Mém. de l'acad. de Berlin, ann. 1764. p. 69.

Quae crassities licet ubique fere insignis reperitur, in superficie interna ossium frontis, praesertim ad margines et futuras multo magis eminent. Hinc processus aut protuberantiae praeternaturales versus internas partes exsurgunt, quae vel ad futuram lambdoideam vel ad coronalem longitudinales, ovales aut alius figurae animadvertuntur. Ad partem squamosam ossis temporum plures, sex ad septem protuberantias in melancholico taciturno invenit GREDINGIUS. Nonnunquam granula quaedam pisiformia, ab excreto succo osseo coagmentata ad internam ossis frontis faciem observantur. Imo ipsa totius cranii superficies calcareo cortice tenuissimo obducta, vel saltem lineae plures calcareae in superficie animadvertuntur. Has quidem protuberantias nonnunquam spinaeformes observamus, aut tubera glomerulis congesta, quorum exemplum inter alios OSIANDER refert. 4) Spinae hae osseae nonnunquam in fossis temporalibus repertae sunt, ubi furores maniaci melancholiam excipientes mortem praecesserant. Quod haud quaquam mirum est, si acrem stimulum consideraveris, quem praebere

4) Beobacht. S. 137.

debet acies spinarum, quae et meninges et cerebrum fortiter irritantur.

7.

Tumores eiusmodi osseos et protuberantias spinosas verum ossium morbum supponere et a rigiditate plerumque proficisci, quae apud melancholicos per saepe obvia est, persuasum habeo. Haec enim obrigescentia partium omnium complectitur etiam ossa, inque iis eum nutritionis errorem producit, ut partes terreae nimis accumularentur, talique modo orientur tumores ossei. A naturali ossium incremento minus recte derivare videtur MORGAGNIUS eiusmodi tumores.⁵⁾

8.

Quae ossium crassities non impedit, quominus variis locis vel tenuia vel etiam pellucida ossa deprehendantur. Quid quod ex hac variarum partium nimia incrassatione aliorum locorum tenuitas immediate sequi videatur. Error enim nutritionis, qui crassas nimis reddit partes osseas, defectum nutritionis in aliis partibus producit. Pellucidae partes variarum ossium cranii regionum cum defectu diploës in iisdem locis iunctae

⁵⁾ MORG. ep. XXVII. art. 2, 4.

esse solent, atque vel in ossibus frontis et sincipitis, vel etiam in ipso occipite ad spinæ cruciatae latera observantur. Quae quidem tenuitas ossium cranii in variis partibus potest omnino etiam explicari ex congestionibus sanguinis versus encephalum, ex turgore vasorum et glandularum *Pacchionianarum*, quibus causis ossa cranii ab interna parte comprimuntur atque ita extrorsum protruduntur, ut tenuiora evadant, ipsaque diploë destruat.

9.

Huc pertinent porro foveae et fossulae profundiores, quae internae cranii faciei a turgidis vasis et glandulis *Pacchionii* imprimuntur. Frequentissimae hae quidem foveae observantur ad utrumque latus processus falciformis, ubi pleraque corpuscula illa lutea, quae a variis auctoribus pro glandulis habentur, in statu naturali conspiciuntur. Haec quidem corpuscula, sive glandulae sint, sive fecus, turgida a congestionibus sanguinis versus encephalum foveas illas imprimere possunt ossibus eadem cingentibus. Quod illi mirum et creditu difficile haud quaquam videbitur, qui mutationem compagis ossium ab aliis mollibus organis productam observaverit; vel in ossibus extrematum, a muscutorum actione mutatis, vel in insigni illa et morbosa ossium faciei degeneratione,

quam polypii narium et farcomata producunt. Nonnunquam etiam in ossibus frontis et occipitis eiusmodi foveae, licet rariores, apparent, quae vel a farcomatibus praeternaturalibus vel ab aliis durae matris tumoribus originem ducunt.

10.

Quodsi futurarum indolem atque structuram inquisiverimus, quandoque plenarium defectum earum in craniis melancholicorum observamus. Nonnunquam loco futurarum denticularum ossa harmoniae ope iuncta animadvertimus. Quod quidem phaenomenon a rigiditate partium nimis aucta et ab errore nutritionis derivandum esse videtur.

11.

Plures praeterea existant casus, ubi futurae cranii nimis hiscentes atque a se invicem separatae deprehenduntur: ubi praesertim dolor capitis atrocissimus praegressus erat. Quae diastasis frequentissima reperitur in futura sagittali et coronali, rarior est in futura lambdoidea et squamosa. Supponit congestionem praeternaturalem humorum versus encephalum, qua cerebrum ita extenditur, ut ossa cranii a se invicem discedere debeant. Hinc cephalgiae pertinaces fere semper praecesserunt, quod ex HENRYI observatione

praesertim elucet. Dolor ad inferiorem partem futurae coronalis fixus, adeo exiguum locum occupabat, ut apice digiti locum adfectum obtegere potuisses. In atrocissimis doloris insultibus, vesicae forma protuberantia in loco adfecto, et arteria ad chordae modum tensa observabatur. 6) Nonnunquam etiam in apoplecticis hominibus, quorum atroces cephalalgiae brevi ante mortem aneurysmaticas arteriarum dilatationes et varices sinuum encephali indigitare videbantur, diastasin illam oboriri, MORGAGNIUS iam credidit. 7) Ab hydrocephalo autem plerumque hunc adfectum pendere, seu a congestis in ventriculis cerebri humoribus aquosis, statuit LOEFLERUS. 8) Quae coacervatio aquae in ventriculis cum melancholiam identidem comitari soleat, ac fatis frequenter post mortem aegrorum inveniatur, ex hoc etiam fonte diastases illae explicandae veniunt.

12.

Memoratu praecipue digna deinde videtur obliquitas fatis conspicua cranii quam quandoque

6) Abhandl. der medicin. Gesellschaft in Lond. B. I. S. 119.

7) Ep. III. art. 3.

8) RICHTERS chirurg. Bibl. B. XIV. S. 301.

in melancholicorum cadaveribus deprehensam fuisse legimus, quamque Morgagnius credidit in variis morbis nervosis, praecipue iis observari, qui pertinacibus capitis doloribus iuncti fuerunt. ⁹⁾ Obliquitas quidem, quam GREDINGIUS non semel observavit, eiusmodi fuit, ut, e. g. diameter longitudinalis inter os frontis et occipitis sex pollices et octo lineas, diameter vero transversus ab altera aure ad alteram sex pollices et decem lineas, diagonalis porro diameter ab angulo dextro frontis ad angulum sinistrum occipitis septem, et diagonalis diameter ab angulo sinistro frontis ad angulum dextrum occipitis septem pollicem cum dimidio metiretur, ut itaque angulus uterque frontis inaequaliter prominere. ¹⁰⁾ Hinc etiam os basilare obliquitatem participat, fella turcica mediam omnino partem non servat, sed vel magis dextrorsum vel magis sinistrorsum vergit. Hinc etiam sinus cavernosi, fellae turcicae vicini, in qua et sinus ophthalmici, et sinus petrosi anteriores et sinus Ridleyani et vena meningea media effluunt, comprimuntur, ut sanguis ex ipsis rite progredi ad fossas ingulares nequeat. Cum etiam fossae occipitales, seu li-

9) Ep. I, art. 14. LXII. 15.

10) GREDING, Th. II. S. 91.

neae cruciatae hanc obliquitatem participare soleant, sinus etiam transversi occipitis, qui in iis iacent, coguntur, ut in finum annularem occipitis sanguinem emittere nequeant.

13.

Huc accessit nunnunquam, partem ossis occipitis, quae marginem dextrum foraminis magni occipitalis praebet, versus anteriora et exteriora, ubi per hypoglossum canales condyloideos transit, magis protrusam apparere, condylos vero ipsos versus interiora et superiora vergere. Unde fit, ut foramen occipitale coarctatum parte alterutra medullam spinalem etiam comprimat, imo cerebellum ipsum ita adficere debeat, ut animi vires rite exerceri nequeant.

Pluries praeterea processus clinoidi superiora versus elongati et ita acuti observabantur, ut acum more partes vicinas irritare et stimulare possint: quod sine insigni functionum errore fieri nequit. 11)

14.

Non rari denique sunt casus, ubi tota cranii compages fracida et morbida, porosa instar pumicis, observabatur. Caries enim omnino oriri

11) GREDING, Th. II. S. 89.

poteſt in diploë tam ſpiſſa atque fungoſa, quæ abſque ceteris ſymptomatibus deſtruit lentiffime laminam utramque cranii et ficcæ gangraenæ nomen meretur. Haec quoque nullam ſui veſtigium in meningibus reliquit, quæ ſanae omnino apparebant, variis vero locis oſteomalacia, ſeu excreſcentiæ fungoſæ cum hoc vitio iunctæ erant, quibus compages atque conſtitutio partium variarum cranii peſſumdari debent.

Quæ quidem iam enumeratæ aberrationes a ſtatu naturali, quantum et quam inſigniter poſſint functiones pervertere, quantopere præfertim capitis dolores, melancholicus animi error, aliaque vitia inde oriuntur, cuius patebit.

B. MENINGES.

15.

Primum, quod ſenſus incidit, phaenomenon verſatur in turgore vaſorum maxime conſpicuo, qui et in dura et in pia matre ita obſervatur ut varicoſa aut aneurysmatica vaſa appareant.¹²⁾ Qui quidem turgor vaſorum in omnibus cerebri partibus plerumque obſervatus eſt, ut etiam atro ſanguine infarcta eſſe viderentur. Quin carotides

12) BONET. ſepulcr. lib. I. ſect. 9. p. 245. — MORG. ep. VIII. art. 4. — GREDING p. 99.

et venae iugulares eam passae esse dilatationem, ut rupturae propinque fuerint, observatum est. Hinc etiam PARRYI methodus, ope compressio- nis arteriarum sanguinem advehentium insultus melancholiae et aliorum adfectuum nervosorum sedandi omnino aliquid conferre potest ad pallian- dum morbum. ¹³⁾ Quem turgorem vasorum piaie praefertim meningis MORGAGNIUS credit caussam epilepsiae cum melancholia iunctae fuisse, quod vero GREDINGII observationibus refellitur, qui ad calami scriptorii amplitudinem distenta obser- vavit meningum vasa etiam in iis, qui epilepsiam haudquaquam sed solos melancholicos adfectus passi fuerant.

16.

Contrarius omnino vasorum status, seu *ἀνασ- μία* et *νευραργεία* in iis observatur, qui morte len- ta, hectica decesserunt, ubi itaque vel bullae aëreae quandoque ex discissis cerebri et menin- gum vasis exsurgunt, vel vasa ipsa lymphatica referunt, ob defectum sanguinis plenarium. Quam *ἀνασμίαν* in aliorum corporis organorum va- sis non raro etiamprehendimus. ¹⁴⁾

13) Samml. für pract. Aerzte B. XVI. S. 303.

14) Act. med. Berol. Dec. I. Vol. 7. p. 89. sq. — GREDING S. 298.

17.

Praeterea volumen meningum non raro nimis increfcit, ut vel concrefcant cum fe invicem, cum cranio et cerebro, vel mucofum fiftant velamentum, hinc inde variis tuberculis carneis vel fungofis excrefcentiis obfitum. BAGLIVIVS meningem duram adeo folidam et ficcam inveniffe fe teftatur, ut affulam referret: ¹⁵⁾ quod LITTRIUS, ¹⁶⁾ GEOFFROYUS, ¹⁷⁾ KAEMMERUS ¹⁸⁾ et SWIETENIUS ¹⁹⁾ confirmant. Concretionem meningum cum cranio et inter fe in iis praefertim cadaveribus obfervamus, ubi foveae illae et foffae obveniunt, de quibus (§. 9.) iam locuti fumus.

Tentorium cerebelli, feu feptum encephali, maxime incralfatum et excrefcencia carnea obtectum invenit GREDINGIUS.

18.

Nonnunquam pia meninx lardacea invenitur et ubique obfita corpusculis hemifphaericis albidis, quae femina finapis aut pifa ipfa magnitu-

15) De fibra motrice c. 5. p. 287.

16) Mém. de l' acad. des fcien. à Paris, Ann. 1705. p. 40.

17) Ib. ann. 1706. p. 662.

18) Dif. de apofpalm. piae matris.

19) Comment. in BOERN. aphorifm. §. 1121.

dine referrent. Nonnunquam crustae phlogisticæ, qua sanguis pleuriticorum obducitur, fimilis videbatur. Corpuscula illa, quae a MECKELIO et GREDINGIO tantum non in omnibus melancholicorum cadaveribus reperta fuerunt, congectiones passivas humorum lymphaticorum supponunt, quae etiam velamentum mucosum, seu crustam phlogisticam producit, quibus pia meninx obducta invenitur. Haec constantissima fere forma piae meningis in melancholicorum cadaveribus, cum callosis eiusdem membranae indurationibus, aut cum ossificatione praeternaturali utriusque membranae iuncta esse solet.

19.

Osseae infulae rotundae five angulosae, tum in dura tum in pia meninge ubique obviae, praefertim in processu falciformi conspicuae sunt, quibus motus cerebri cum respiratione alternans et ipse sanguinis circulus per vasa cerebri impediri et perverti debet. Quandoque hae ossificationes spinas sistunt, quae, perforatis meningibus ipsis, cerebrum irritare et vel cephalalgias pertinaces vel maniacos insultus producere valent. ²⁰⁾

20) MORG. ep. VIII. n. 1.

20.

Inter utramque meningem ferum coagulatum multoties tanta inventum est copia, ut, discissa dura matre, rivuli forma proflueret, aut velamentum filteret, quo pia meninx undique obducta reperiebatur. Quae feri congestio cum ceteris mutationibus, quae morbo hoc producuntur, intime cohaeret; sequitur enim congestionem humorum versus emcephalum, quam frequentissimam observamus.

C. CEREBRUM IPSUM.

21.

Compages cerebri ipsius variae indolis inventa est, ut mox nimis durum et ficcum, imo friabile, iam molle nimis et fracidum ubique reperiri illud, fassi fuerint auctores. Utraque haec sibi contraria assertio dilucidationem uberio-rem meretur.

Secundum BONETI observationes, unico casu tantum durissimum et rigidum cerebrum post mortem melancholicorum inventum est. ²¹⁾ Ita etiam MORGAGNIUS decies inter undecim casus cerebri compagem nimis duram et rigidam, imo

21) L. c. p. 205.

callofam invenit: ²²⁾ quod cum duritie cerebri in fenili corpore comparat, unde animi imbecillitas et infractio, desponſioque haud raro obveniunt. Tenax quoque cerebrum in melancholici cadavere invenit PLENCIZIUS: ²³⁾ inferiorem cerebri ſubſtantiam calloſam Berolinenſes. ²⁴⁾ Praefertim MECKELIUS immortalis duritiem cerebri maiorem et ſiccitatem fere ubique obſervavit et levitatem inſigniore, quam tum ab anaemia, tum a rigiditate ipſa et contractione partium inſigniter derivavit. ²⁵⁾

22.

GREDDINGIUS vero nonnunquam quidem corticalem ſubſtantiam duriorẽ et rigidiorẽ invenit quam ſtatu naturali, nunquam vero eam duritiẽ ipſius deprehendit, quam, quod MORGAGNIUS aliique perhibent, cum cocto ovo comparare potueris. Medullarem ſubſtantiam cerebri autem toties omnino naturalem obſervavit, ſi ad compagem reſpexeris, quoties molliorem et ita fracidam, ut pultis ad inſtar, levifſimo tactu, diffunderet. Ipſum etiam cerebellum, quod

22) Ep. VIII. act. 12 ſq.

23) Act. et obſerv. med. p. 179.

24) Act. medic. Berolin. Dec. II. vol. 3. p. 41.

25) Mém. de l'acad. de Berlin. ann. 1764. p. 69.

et MORGAGNIUS et alii scriptores statu naturali mollius se deprehendisse testantur, laxissimum semper et aquosis partibus plenum invenit. Ita et corpus callosum mollissimum et morbidum fuit, ut longissime a statu naturali recederet. Quae mollities et aquositas pultacea cerebri longe frequentior sequela morbi melancholici esse videtur, quam nimia durities, quam rarius tantum observamus.

23. Nonnunquam moles cerebri adeo coacta atque perversa animadvertebatur, ut hemisphaerium alterum altero fuerit maius, ut gyri et anfractus cerebri in altera parte magis fuerint conspicui, quam in altera, ut ventriculi alterius partis quoque capacitate maiore conspicui fuerint, quam alterius. Ex obliquitate totius cranii, quam supra (§. 12.) tractavimus, hoc iam elucet.

24. Compages cerebri scirrhis quoque et abscessibus nonnunquam destruitur: unde et melancholia et mania, alique mentis errores iure derivandi esse videntur. Memoratu dignissimum exemplum steatomatis cuiusdam refert ENGELIUS, quod alis minoribus ossis sphenoidi insidebat, et, compresso nervo glossopharyngeo, dysphagiam produxerat

in homine melancholico, qui denique apoplexia correptus erat. ²⁶⁾ Ita quoque GREDINGIUS feirrhum durissimum corpori calloso insidentem in cadavere maniaci invenit. ²⁷⁾

Abcessus vero cerebri plerumque cum capitis doloribus, melancholia et epilepsia iuncti sunt, cuius rei exempla apud GREDINGIUM, MECKELIUM aliosque legimus, quamvis ultimus horum scriptorum alio loco abcessum cerebri absque ullo morbo praegresso se observasse testetur. ²⁸⁾ Hi quidem abcessus insignem saepe partem cerebri destruant, imo ad ventriculos ipsos proserpunt.

25.

Nonnunquam etiam rupturae vasorum cerebri extravasatum producant, quod in cavitate ventriculorum congestum apoplexiam promovit, qua multi saltem, ni plerique melancholici decedunt. Ita GREDINGIUS in melancholici cadavere, eiusmodi extravasatum, magnitudine pruni, aliudque versus regionem temporalem, magnitudine nucis iuglandis, invenit. Similem plane observatio-

26) SCHMUCKERS verm. Schriften, Th. I. S. 244.

27) L. c. p. 110.

28) Mémoires de l'acad. de Berlin, ann. 1761. p. 67. fq.

nem refert TREUTLERUS¹, ubi extravasatus in cavitate cerebri, rupturae ope facta, sanguis ad nucis juglandis magnitudinem grumum effecerat. Inter symptomata quidem melancholia haud enumeratur, sed dolores capitis atrocissimi, auditus, loquelaе et reminiscentiaе defectus, ut et paralyfes et convulsiones, quae vero cum alioquin morbum nostrum haud raro comitari soleant, haec symptomata lucem inde omnino accipiunt. ²⁹⁾

26.

Quod ventriculos cerebri spectat, constans fere est observatio, colluviem aquosam eos pati, ut nimis distenti appareant. Ita BONERUS iam et MORGAGNIUS modo claram, limpidam, iam turbidam aquam, vel lymphaticam, vel serosam in ventriculis tanta copia invenerunt, ut SÖMMERINGII opinio de organo animae aquae inhaerente maxime hoc phaenomeno refelli videatur, cum imbecillitas animi et desponsio cum insigni aquae copia cohaereant. Ita etiam GREDINGIUS hydropem ventriculorum plerumque invenit, ut vel uncias binas, vel etiam quatuor continerent aquae turbidae aut limpidae, vel sanguine grumoso mixtae. Simul quoque tanta saepius adfuit ventricu-

29) TREUTLER auctar. ad helminthol. p. 1.

lorum dilatatio, ut tenuissima portio cerebri septum faceret inter ventriculorum parietes et piam matrem. Ex hoc cerebri hydrope dissolutio et fracida atque laxissima cerebri compages derivanda esse videtur, quam plerumque post mortem melancholicorum observamus.

27.

Plexus choroides bullis lymphaticis, seu hydatidibus saepissime oblitus reperitur. Has hydatides a taeniae nova quadam specie, quam albopunctatam vocat, constructas fuisse TREUTLERUS autumat. Ipsa quoque nonnunquam vasa plexus choroidis ad calami scriptorii volumen dilatata apparebant, atque aqua limpida aut turbida repleta.

28.

Foramen porro, cuius ope ventriculi laterales cum ventriculo tertio cohaerent, quod GREDDINGIUS praeter naturam observasse autumat, varietas potius naturalis videtur, cum saepissime reperiatur, ubi nullus morbus praegressus fuit. Ventriculus quartus, sicut nimis dilatatus, ita plerumque brevior invenitur, ut transitus colluviei aquosae ex ipso in tubum medullarem spinae dorsi hic quidem haud adfit, qui alioquin omnino observatur. Saepius enim, MORGAGNIO te-

ite, dissecto tubo spinali, aquae copia insignis effluxit, quae manifesto originem a ventriculo quarto traxerat, cuius terminus posterior, seu calamus scriptorius, non, ut solet, caecus fuit, sed abiit in cavitationem medullae spinalis.

29.

Infundibulum, seu exitus anterior ventriculi tertii, plerumque apertum, imo aqua praeter naturam dilatatum invenitur: nonnunquam vero hactenus obstructum, ut ne ullo quidem modo transitus ad glandulam pituitariam patuerit. Membrana saepius hunc canalem obserari propria, quae in statu naturali nunquam adest, GREDINGIUS testatur.

30.

Glandula pituitaria, quam BONETUS iam colluvie aquosa destructam fere atque laxissimam invenit, alii auctores durissimam, imo cartilagineam aut osseam invenerunt. Haec quidem glandulae moles ibi plerumque observatur, ubi colluvies serosa in ventriculis simul adest, orta ab impedita vasorum absorbentium functione. Quod si itaque cum MONROO statuerimus, glandulam hanc systemati lymphatico accensendam esse, explicatio duritiei ipsius haudquaquam difficilis erit.

Glandula pinealis.

31.

Antiquitus iam creditum est, arenulas seu lapillos in glandula pineali obvios ad statum praeternaturalem pertinere, atque praesertim in melancholicorum aut maniacorum cadaveribus reperiri. Praeter MECKELIUM ³⁰⁾ MORGAGNIUS ³¹⁾ plerumque lapillos hosce invenit. ANGELI quoque in cerebro hominis, qui post pertinacissimum capitis dolorem mania furiosa correptus fuerat, lapideam massam loco glandulae pinealis invenit. ³²⁾ In fatui cadavere KINGIUS vidit eiusmodi degenerationem glandulae pinealis in lapideam indolem. ³³⁾ GREDINGIUS inter sexaginta tres melancholicos apud triginta duo lapillos non parvae molis animadvertit, qui nonnunquam lentis magnitudinem, interdum etiam pisorum habebant. Nihil vero hoc impedit, quominus arenulas minoris molis ad statum naturalem referamus, exemplo SÖMMERRINGII, qui plurimis observatio-

30) L. c. p. 87.

31) Ep. VIII. n. 16.

32) WEIGELS ital. Bibl. B. III. S. 138.

33) LESKE'S Auszüge aus den philof. Transact. B. I. S. 208.

nibus edoctus glandulam pinealem arenulis refer-
tam in statu fano autumat. ³⁴⁾

Cerebellum.

32.

Primum quidem laminarum concentricarum
numerum iusto minorem in cerebello apud fatuos
et melancholicos observari, MALACARNIUS au-
ctor est. ³⁵⁾ Quae laminae cum ad octingentarum
numerum in sanae mentis compotibus reperian-
tur, trecenas tantum in fatuorum cerebellis inve-
nit. Quod praeterea mollius reperiatur statu na-
turali, quod hydropo dilatatus ventriculus quar-
tus, quod extravasatus sanguis, antea iam memi-
nimus.

II. THORAX.

33.

Praeter varia phaenomena, quae magis ac-
cidentaliter erant et a laesionibus partium pende-
bant, quorum fracturae aut luxationes costarum
et sterni pertinent; aquosa colluvies plerumque in
cadaveribus melancholicorum reperitur, qua tho-

34) De acervulo cerebri, inter LUDWIGI scri-
ptor. *neurolog.* vol. III.

35) SÖMMERRINGS *Hirn- und Nervenlehre*, §. 65.

racis cavitas praeprimis impleta animadvertitur. Sinistra maxime thoracis cavitas stagnante aqua referta inventa est, ex quo quidem phaenomeno potest quandoque dyspnoea declarari, quae accedere solet ad melancholiam, interdum vero haec colluvies nil est nisi effectus relaxationis universalis, quae totum corpus, macie confectum corripit, quaeque morbum peculiarem praegressum haudquaquam supponit. Quo magis morte subitanea aeger decessit, eo minorem aquae copiam in cavitatibus corporis post mortem delegimus: quo diutius vero morbo confectus fuit, eo maior. Hinc vidit CAMPERUS ³⁶⁾ in iis cadaveribus insignem aquae quantitatem, quae diutius iam exposita fuerant.

54.

Concretiones pulmonum cum pleura huc pertinere plerumque videntur. Sunt enim potius accidentales effectus diuturni morbi, quam sequelae status peculiaris. In dextra thoracis cavitate frequentius observantur, quam in sinistra, nonnunquam quoque cum pericardio, mediaestino et ipso diaphragmate haec concretio contigit. Producentur nonnunquam a congestionibus lymphaticis, quae mortis agonem comitantur, cum et in

36) Samml. für pract. Aerzte, B. XVI, S. 472.

cadaveribus eorum reperiantur, qui maxime variis morbis decesserunt.

35.

Praeterea pulmones nonnunquam admodum flaccidi, et vel aquosa spumosaque aqua repleti; vel ficci, tenaci lymphae aut atro sanguine infarcti reperiebantur. Quae quidem phaenomena impeditam ante mortem respirationem, eamque suffocationem supponunt, qua aegri extinguebantur. Scirrhosos et ulceribus oblitos pulmones plerumque ibi animadvertimus, ubi melancholia iam diu aeger laboravit, et ubi cachexia tandem morbum praegressum melancholicum excepit.

36.

Quod cordis compagem ac indolem in cadaveribus melancholicorum spectat, BONETUS singularia phaenomena consignavit statum praeternaturalem huius organi in morbo melancholico complectentia. Concretio cordis cum pericardio: ficcitas praeternaturalis et ariditas cordis, ut pyriti more corrugatum appareret, utque chirurgus sectionem cordis et indagationem vasorum praecipuorum instituere nequiret: coagula sanguinis atri et polypi ex pituita vitrea conflati: haec fuerunt phaenomena, quae omnino ex diuturnitate

morbi praegressi, ex defectu nutritionis et proclivitate humorum ad separationem, quae ultimum vitae punctum sequi solet, declarari possunt. GREDINGIUS concretionem pericardii cum corde saepissime tum in melancholicis, tum in epilepticis et maniacis vidit. Semel quoque ossificatam partem pericardii vidit, ubi diaphragmati vicinum est, quod ossiculum, undique massa cartilaginea cinctum, sursum versus dextram thoracis caveam ascendens, in apicem acutum abibat. Non semel tamen hydrops pericardii, aut colluvies serosa five aquosa in hac cavitate conspecta est, quae mortis agonem tantum secuta esse videtur, neque explicandis morbi praegressi symptomatibus infervit. Quodsi vero aqua iam vivo aegro stagnaverit in pericardii cavea, cordis superficies ita inde adfici solet, ut undique erodatur, quod in homine vidit GREDINGIUS, qui praeter cachexiam immantem cordis dolorem conquestus fuerat.³⁷⁾

37) Confirmantur insuper a GREDINGIO observationes BONETI de flacciditate cordis, cuius compagem adeo laxam et mollem saepissime invenit, ut convolvi potuerit instar chartae bibulae et

37) L. c. p. 169.

humidae. Effecit vero hanc flacciditatem aquosa in cavea pericardii colluvies, quod aliis locis ³⁸⁾ MORGAGNIUS quoque testatur. Polypos autem, quos plerumque post mortem melancholicorum in sinibus venosis et auriculis cordis deprehendimus, non nisi ex longinquitate morbi praegressi explicare possumus, neque quidquam inde ad dilucidanda morbi symptomata elucet. Namque multoties polypi hi post mortem deteguntur, absque ullo peculiari symptomate praegresso, praesertim, si, undique liberi, nullibi parietibus vasorum adhaerent. Quod si vero firmiter cohaerentes cum vasis reperiuntur, anxietatem, palpitationem cordis, dyspnoeam, lipothymiam, aliaque eiusmodi symptomata producant, quae apud melancholicos animadvertimus.

III. ABDOMINIS VISCERA.

58.

Cum inter causas occasionales eae singularem mereantur attentionem, quae in abdominis visceribus latent, nullibi etiam frequentius veniunt accusandae, quam in melancholia, cuius nomen ipsum ostendit, ortum morbi a veteribus in

38) Ep. XVIII. 4. 15. — XXVII. 13. 15.

viscerum abdominalium statu, praesertim in systemate bilifero quaesitum fuisse. Quae opinio licet cum ratiocinio nimis subtili de sede partium animae iuncta esset, nuperis tamen observationibus hactenus confirmatur, ut infarctus venae portarum et bilis crassitiem praebere occasionem melancholiae gignendae quotidiana fere pateat experientia. Veteres quidem sedem animae concupiscentis, seu *ἐπιθυμίας*, in iecore, vicinisque partibus quaesivere, ideoque etiam morbi huius originem inde deduxerunt.

39.

Ordine autem progressuri primum in velamenta viscerum abdominalium communia inquiramus.

Omentum in homine melancholico, qui ructibus pertinacibus atque vomitu continuo laboraverat, nimis incrassatum et scirrhosum apparuit.³⁹⁾ In alio fuit scirrholosis tumoribus oblitum, incrassatum, lienis colorem aequavit et totum fere abdomen replevit.⁴⁰⁾ In cadavere feminae, quae ranas deglutiisse sibi imaginabatur, et cuius idea fixa semper circa ranas versabatur,

39) BONET. p. 227.

40) Ib. p. 239.

omentum scirrhis tumoribus tribus, enormibus deturpatum inveniebatur, qui opinionem illam de ranis excitasse videntur.⁴¹⁾ Alioquin atro pigmento tinctum et tenuissimum observabatur, ut et hydropicis tumoribus dilatatum: praefertim in hominibus, qui cachexiam passi fuerant.

40.

Hepar ipsum vel nimis arcte cum peritoneo, cum diaphragmate, cum stomacho, cum aliis partibus concretum; vel alio modo morbosum inventum est. Margo inferior enim albidus, vel cinereus ad mediam superficiei hepatis partem usque apparuit.⁴²⁾

Magnitudo hepatis atque moles ita aliena fuit a statu naturali, ut vel nimis contractum, induratum atque scirrhosum, vel nimis magnum atque tumidum esset, utque hoc casu pleraque viscera abdominalia e sede sua protruderit. Cum hac nimia mole plerumque mollissima atque flaccidissima hepatis compages iuncta est, praefertim dum hydrops abdominis simul adfuit. Praeterea ulcera, erosiones, scirrhosi tumores saepissime in melancholicorum cadaveribus inventi sunt. Ita quoque hydatidibus repletus tumor,

41) Ib. p. 240.

42) GREDING p. 216.

feu abscessus hepatis inventus est in melancholico, qui maniacos insultus saepius passus fuerat. 43) His itaque observationibus patet, functionem hepatis alienatam et impeditam fuisse, eoque modo genuisse anxietatem, ideas fixas et animi despon- sionem.

41. Confirmatur haec opinio observationibus in vesica fellea et bile cystica institutis.

In cadavere hominis, qui mortem sibi ipse, prae desponione melancholica, consciverat, nil fere praeter naturam MARCARDUS invenit, nisi bilem cysticam praerubram, cum calculosis granis atris, qui ex inspissata bile originem duxerant. 44) GREDINGIUS quoque vesiculam fel- leam plerumque nimis extensam et turgidam, cal- culis biliariis saepe adeo repletam invenit, ut pa- rietes vesicae undique calculorum superficiai ad- haerent. Bilis cysticae color saepissime atro- hruneus, nonnunquam vero pallidus, albumini aequalis. Ultima coloris indoles inertiam bilis supponit, quae cachexias comitatur. Cohaeren- tia bilis cysticae fere semper pultacea, aut albu- minis instar tenax fuit.

43) GREDING p. 222.

44) MARCARDS medic. Versuche, Th. II. S. 224.

Ventriculus a **BONETO** scirrhusus et amurcofa materie atra repletus inventus est. Quae quidem vitia maxime pendent ab infarctibus venae portarum, et summam anxietatem praecordiorum, vomitusque continuos atrabiliarios produxerunt. Nonnunquam ventriculus adeo contractus observabatur, ut inde appetitus defectum et digestio- nis plenariam laesionem facillime explicare pos- sis, quae quidem vitia in melancholicis homini- bus perquam frequentia sunt. Interdum tunicae ventriculi erosae aut inflammatae aut exulceratae inventae sunt, quod tum ex bilis corruptione, tum etiam ex depravatione succi gastrici, quae morbos eiusmodi chronicos, vel in ultimo vitae termino sequi solet, explicandum esse videtur.

Cum scirrhis omenti pancreatis scirrhus quoque eandem habet originem, atque in hoc morbo defunctis saepe saepius animadvertitur, praesertim in eorum cadaveribus, qui diuturna atrophia et cachectico habitu laboraverunt. Ita quoque mesenterium scirrhusis tumoribus vel steatomatibus oblitum, imo calculosis concremen- tis deturpatum, vasque eius caseosa materie vel atro sanguine et piceo repleta inveniebantur.

Quod quidem vitium quemadmodum nutritioni obest, ita et mentem humanam ita adficere potest, ut errores pertinacissimi inde oriantur. 45)

44.

Intestina ipsa vel praeter naturam coalita, vel collapsa et coarctata spasmis observabantur. Nonnunquam atris et atrorubris maculis conspersa erant, quae tum a corruptione succorum intestinalium, tum ab inflammatione intestinorum symptomata productae erant. Ubi praeterea scirrhusi tumores pancreatis et mesenterii aderant, et bilis magis incrassata et picea, intestina quoque aterrima et picea materie repleta aut saltem obducta reperiabantur.

Vermes, et praesertim lumbricos in intestinis inventos esse, nil novum est, neque tamen semper causa tanquam occasionalis sunt considerandi, cum ex pituitosa colluvie intestinorum et ex atrophica mesaraica ad melancholiam saepenumero accedentibus originem trahant.

45.

Lien denique, organum quod bili separandae eo modo inservire videtur, ut sanguinem pa-

45) GREDING p. 352.

ret, qui carbonico principio gravidus bili aptus redditur; lien, ad quem veteres saepissime morbos mentis retulerunt, morbosus non raro inventus est. Non solum enim flaccidus ita atque laxus, ut comprimenti digito facillime cederet, et a levi pressione destrueretur compages; sed nonnunquam etiam ita tumidus fuit, ut magnam abdominis partem repleret. Interdum quoque scirrhis oblitus et adeo demicuta molis animadvertebatur, ut functioni suae rite inservire nequiverit. Ex hoc fonte bilis quoque inspissatio et vitia totius systematis venae portarum derivanda sunt.

IV. ADSERTA HINC EFFECTA.

1. Melancholia aequae saepius corporis statum praeternaturalem, tanquam causam therapeuticam supponit, quam animi dispositionem erroneam.

2. Medicus itaque, qui melancholiae mederi cupit, ad corporis statum prae aliis omnibus respicere debet.

3. Saepius melancholia insanabilis eam cranii compagem supponit, quae a nativitate inde per-

stitit, per se quidem morbum producere nequit, dispositionem tamen continet, quae accedentibus caussis occasionalibus in morbum ipsum transit. Huc obliquitas cranii et ossificationes praeternaturales. (§. 12. sq.)

4. Quae melancholia ab offium capitis conformatione praeternaturali pendet, hallucinationibus incipit pertinacibus, quas fixae ideae perverfae sequuntur, aut taciturnitas assidua. Haec melanciam omnem frustratur.

5. Qui fixis vexantur imaginationibus de praesentia daemonum, bestiarum etc. in corporis aliqua parte, de iis verisimile est ibi causam morbi organicam residere. Ita, qui infarctus atrabilarios pertinacissimos abdominis patiebatur, JURYS, bestiam se in abdomine apocalypseos septem capitibus et decem cornibus praeditam credidit. ⁴⁶⁾ Ita, qui scirrhus pylori laborabat, ranam aesse in ventriculo arbitrabatur. ⁴⁷⁾

6. Quodsi organica cerebri vitia adsunt, haec ita agere videntur ut anomaliam energiae cerebri

46) TISSOT de la santé des gens de lettres, §. 14. p. 49.

47) BONET. sepulcr. observ. 35. p. 236.

producant, qua regularitas functionum impeditur, et ea producitur quarumdam partium intensa activitas, ut aliarum partium actio pessundet, ut itaque unius tantum rei ideae oriri possint, aliarum autem suppressi debeant.

7. Melancholici, qui organicos patiuntur cerebri adfectus, decursu morbi epilepsia corripiuntur, apoplexia denique decedunt.

T H E S E S.

1. Motus sanguinis non sola fit ope cordis.
 2. Calor animalis non a solis pulmonibus, sed et ab aliis organis producitur.
 3. Causa proxima menstruorum est irritabilitas aucta vasorum uteri.
 4. Secretio bilis aucta non causa sed effectus febris biliosae est.
 5. Evacuationes tempore criseos potius effectus et signa, quam causae solutionis esse videntur.
 6. Contagia non proximam sed remotam morbi causam constituunt.
-

T H E S I S

1. Motus terrarum non solum in se continetur.
2. Causa animalis non a secula primordialis, sed ex aliis organis procedunt.
3. Causa proxima naturarum est in se continetur, sicut videtur.
4. Secreta huius mundi non causis sed effectibus seculis huiusmodi est.
5. Experimentum tempore effectus potius esse, quam in seculis, quam effectus huiusmodi esse videtur.
6. Contagium non proximum sed remotum esse, et ex illis continetur.

1
2
3
4
5
6

1018

PICA

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
LOCIS
IN MELANCHOLIA
ADFFECTIS,

QUAM
ADMILENTE ORDINE MEDICORUM

GRAI

D.

BEN

